

Izvedbeni plan nastave (syllabus)

Sastavnica	Odjel za povijest umjetnosti						akad. god.	2025./2026.
Naziv kolegija	UMJETNOST RANOG SREDNJEG VIJEKA ZAPADNE EUROPE (PUD 301)						ECTS	5
Naziv studija	Preddiplomski dvopredmetni sveučilišni studij povijesti umjetnosti							
Razina studija	☒ preddiplomski		☐ diplomski		☐ integrirani		☐ poslijediplomski	
Godina studija	☐ 1.		☒ 2.		☐ 3.		☐ 4.	
Semestar	☒ zimski ☐ ljetni		☐ I.		☐ II.		☒ III.	
Status kolegija	☒ obvezni kolegij		☐ izborni kolegij		☐ izborni kolegij koji se nudi studentima drugih odjela		Nastavničke kompetencije	☐ DA ☒ NE
Opterećenje	30	P	15	S	-	V	Mrežne stranice kolegija x DA ☐ NE	
Mjesto i vrijeme izvođenja nastave	Odjel za povijest umjetnosti, dvorana 113				Jezik/jezici na kojima se izvodi kolegij		Hrvatski	
Početak nastave	2. 10. 2025.				Završetak nastave		23. 1. 2026.	
Preduvjeti za upis	-							
Nositelj kolegija	izv. prof. dr. sc. Ivan Josipović							
E-mail	ijosipov@unizd.hr				Konzultacije		Dostupno na web stranicama Odjela	
Izvođač kolegija	izv. prof. dr. sc. Ivan Josipović							
E-mail	ijosipov@unizd.hr				Konzultacije		Dostupno na web stranicama Odjela	
Suradnici na kolegiju								
E-mail					Konzultacije			
Suradnici na kolegiju								
E-mail					Konzultacije			
Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja		☒ seminari i radionice		☐ vježbe		☐ obrazovanje na daljinu	
	☒ samostalni zadaci		☐ multimedija i mreža		☐ laboratorij		☐ mentorski rad	
Ishodi učenja kolegija	Cilj kolegija je stjecanje temeljnih činjeničnih i teorijskih spoznaja o umjetnosti ranoga srednjeg vijeka zapadne Europe uz kritičko razumijevanje važnih fenomena i prepoznavanje temeljnih djela likovnih umjetnosti i arhitekture razdoblja. - identificirati temeljne karakteristike stila razdoblja i komentirati ih putem korištenja ilustrativnog materijala							

	- analizirati i kritički prosuditi likovna djela i arhitekturu razdoblja uz primjenu relevantnih znanja i vještina stečenih na kolegijima prve godine studija - objasniti osnovne likovne i arhitektonske fenomene razdoblja - samostalno pripremiti i prezentirati temu na pismeni i usmeni način prema unaprijed određenoj metodologiji				
Ishodi učenja na razini programa	- naučiti identificirati temeljne karakteristike stila u djelima likovnih umjetnosti i arhitekture pojedinog stilskog razdoblja - usvojiti metodu prikupljanja relevantnih podataka iz literature i izvora primjenjujući adekvatne metode i tehnike - kritički definirati kontekst nastanka umjetničkih djela i pojava te prepoznati i provesti analogije, sličnosti i razlike među pojedinim umjetninama i uklopiti ih u određeni vremenski, društveni i kulturni kontekst - steći vještine prepoznavanja, analiziranja i interpretiranja određenih likovnih ili arhitektonskih fenomena ili djela te primijeniti stečeno znanje u rješavanju istraživačkih problema u stručnim radovima odgovarajuće složenosti - samostalno istražiti, pripremiti i prezentirati temu na pismeni i usmeni način prema utvrđenoj metodologiji				
Načini praćenja studenata	x pohađanje nastave	x priprema za nastavu	☐ domaće zadaće	☐ kontinuirana evaluacija	☐ istraživanje
	☐ praktični rad	☐ eksperimentalni rad	x izlaganje	☐ projekt	x seminar
	x kolokvij	x pismeni ispit	☐ usmeni ispit	☐ ostalo:	
Uvjeti pristupanja ispitu	Studentima se vrednuje pohađanje nastave, a još su, sukladno nastavnom opterećenju, dužni i aktivno sudjelovati u seminarskim zadacima tijekom semestra, što podrazumijeva aktivni rad na literaturi, sudjelovanje u raspravi, izradu manjih pisanih radova /eseja i njihovu prezentaciju u usmenom obliku.				
Ispitni rokovi	x zimski ispitni rok		☐ ljetni ispitni rok	x jesenski ispitni rok	
Termini ispitnih rokova	Dostupno na web stranicama Odjela		-	Dostupno na web stranicama Odjela	
Opis kolegija	SEOBE NARODA, BARBARSKA KRALJEVSTVA <u>Promjena političke, etničke i kulturne slike Europe</u> <u>Umjetnost u doba merovinške dinastije u Franačkoj:</u> • arhitektonski spomenici: krstionice u Fréjusu, Marseilleu, Venasqueu i Poitiersu, hipogej Duna u Poitiersu, kripta crkve Saint-Laurent u Grenobleu, opatija Notre-Dame u Jouarreu • skulptura: primjeri sarkofaga 4.-8. st. (ponajprije sarkofazi iz Jouarrea), dekorativna plastika (Poitiers, Jouarre), liturgijske instalacije • iluminirani rukopisi: Liksejski sakramentar ili <i>Missale Gothicum</i>, <i>Sacramentarium Gelasianum</i>, Sakramentar iz Gellonea • primijenjena umjetnost: pult za čitanje sv. Radegunde, neki primjeri fibula i pojasnih kopča, te relikvijara u obliku „kućice“ <u>Umjetnost 7. i 8. stoljeća na britanskom otočju:</u> • otočko knjižno slikarstvo: <i>Codex Amiatinus</i>, <i>Book of Durrow</i>, <i>Book of</i>				

	Lindisfarne, Book of Kells, <i>Codex Aureus</i>, Evanđelistar iz St. Gallena <u>Vizigotska umjetnost:</u> • arhitektonski spomenici i konstruktivna rješenja: San Huan de Baños de Cerrato, Santa Comba de Bande, Santa Maria de Quintanilla de las Viñas, S. Pedro de la Nave • skulptura: arhitektonska dekoracija (posebno iz San Pedro de la Nave i Santa Maria de Quintanilla de las Viñas) • primijenjena umjetnost: ostava iz Guarrazara (posebno zavjetne krune kraljeva Svitile i Rekcesvinta), neki primjeri predica (kopči) i fibula <u>Asturska umjetnost u sjevernim Kordiljerima:</u> • arhitektonska rješenja: San Juan de Santianes de Pravia, San Julián de los Prados, Santa Maria de Bandones, San Pedro de Nora, palača Ramira I. na Monte Naranco, San Miguel de Liño, Santa Cristina de Lena, San Salvador de Valdedíos • skulptura: arhit. dekoracija (palače na Monte Naranco i San Miguel de Liño) • zidno slikarstvo: freske u San Julián de los Prados • primij. umj.: Cruz de los Angelos, Cruz de la Victoria, Caja de las Agatas <u>Mozarapska umjetnost na Pirinejskom poluotoku:</u> • arhitektura: Santa María de Melque, San Miguel de Escalada, San Cebrian de Mazote, Santiago de Peñalba • iluminirani rukopisi: primjeri Apokalipsa nastalih na temelju knjige komentara Beatusa iz Liebana (Tábarska (Gironska i Madriška), iz S. Miguel de Escalada) <u>Langobardska umjetnost u Italiji u 7. i 8. stoljeću:</u> • pojam "Liutprandovske renesanse" • arhitektura: S. Salvatore u Bresci, S. Maria foris portas u Castelsepriju, S. Maria in Valle u Cividaleu, S. Salvatoreu Spoletu, hram u Klitumnu, S. Sofia u Beneventu • skulptura: lit. instalacije (ploča ambona iz San Salvatore u Bresci, Kalistov ciborij i Ratisov oltar iz Cividalea, tzv. urna sv. Anastazije iz Sesto al Reghene) • monumentalno slikarstvo: freske u Santa Maria foris portas u Castelsepriju, San Salvatore u Bresci i Santa Maria in Valle u Cividaleu • primijenjena umjetnost: neki primjeri fibula i pojasnih garnitura; riznica katedrale u Monzi (Korice Teodolindina evanđelijara, Agilulfov križ, Teodolindina kruna) <u>Egzarhatska umjetnost u Italiji tijekom 7. i 8. stoljeća:</u> • monumetalno slikarstvo: Rim (mozaici iz S. Agneze, oratorija Sv. Venancija, San Stefano Rotondo, S. Pietro in Vincoli, oratorija pape Ivana VII.; freske iz Santa Maria Antiqua) <u>Karolinška umjetnost na tlu Europe:</u> • <i>renovatio imperii</i> i tzv. karolinška renesansa; nova rješenja liturg. prostora • arhitektura: Torhalle u Lorsch, Saint-Riquier u Centuli, kompleks dvorske palače u Aachenu, Teodulfov oratorij u Germigny-des-Présu, samostanska crkva sv. Ivana Krstitelja u Müstairu, opatijska crkva sv. Vida u Corveyu, tlocrt samostana St. Gallen • skulptura: kipić Karla Velikog, Vučja vrata u Aachenu; arhitektonska dekoracija (Lorsch); neki primjeri liturgijskih instalacija (Eleukadijev ciborij iz Ravenne,
--	---

	pluteji iz Santa Sabine i Santa Prassede u Rimu) • monumentalno slikarstvo: mozaik u Teodulfov oratoriju u Germigny-des-Présu, freske u Lorschu, Müstairu, Malsu, te San Vincenzo al Volturnu; Rim (mozaici iz doba pape Paskala I.: Santa Maria in Domnica, Santa Cecilia in Trastevere, Santa Prassede) • knjižno slikarstvo – škole iluminiranih rukopisa: Ada grupa (Godeskalkov evanđelistar, Adin evanđelistar, Dagulfov psaltir, Evanđelistar iz Centule, Evanđelistar iz Lorsch, Evanđelistar iz Saint-Medard de Soissons); Nova palatinska škola (Krunidbeni evanđelistar, Riznički evanđelistar), Reimska škola (Ebbrov evanđelistar, Utrechtski psaltir); Škola u Toursu (Alkuinova biblija, Biblija Moutier-Grandval, Vivianova biblija, Lotarov evanđelistar); Dvorska škola Karla Čelavog (Krunidbeni sakramentar iz Metza, Molitvenik Karla Čelavog, Psaltir Karla Čelavog, <i>Codex Aureus</i> iz Sv. Emmerama u Regensburgu); ostali važni rukopisi: Biblija u San Paolo fuori le mura u Rimu • primijenjena umjetnost: bjelokost (korice rukopisa: Dagulfov psaltir, Evanđelistar iz Lorsch, Psaltir i Molitvenik Karla Čelavog, Drogonov sakramentar) i lit. zlatarstvo (Tasilov kalež, Talisman Karla Velikog, primjeri relikvijara u obliku burse i prijenosnih oltarića, Arnulfov ciborij, Volvinijev oltar, tzv. <i>Paliotto</i> iz San Ambrogija u Milanu) <u>Otonska umjetnost:</u> • umjetnost obnovljenog imperija i pojava rane romanike • arhitektura: Sv. Cirijak u Gernrodeu, Sv. Pantaleon u Kölnu, Sv. Mihovil u Hildesheimu, kriptu Sv. Marije na Kapitolu u Kölnu • skulptura: arhitektonska dekoracija (primjeri kubičnih kapitela), oltarni ciborij iz San Ambrogija u Milanu, Bernwardove vratnice i stup iz Hildesheima, raspelo nadbiskupa Gera iz Kölna • monumentalno slikarstvo: freske iz Sv. Jurja u Reichenau-Oberzellu, San Vincenza u Gallianu i kapele sv. Silvestra u Goldbachu • knjižno slikarstvo – škole iluminiranih rukopisa: Eburnantova grupa (Gerov kodeks); Ruodprechtova grupa (Egbertov psaltir); Majstor <i>Registrum Gregorii</i> (Zbirka pisama pape Grgura Velikog (<i>Registrum Gregorii</i>), Evanđelistar iz Ste-Chapelle); Liutarova grupa (Evanđelistari Otona III. iz Aachena i Münchena, Bamberška apokalipsa, Perikope Henrika II.); ostali važni rukopisi: Egbertov kodeks, Kodeks opatice Hitde • primijenjena umjetnost: bjelokost (korice iluminiranih rukopisa: minhenski Evanđelistar Otona III., Perikope Henrika II.; primjeri ploča s raznim motivima) i liturgijsko zlatarstvo (Bazelski antependij, Zlatni antependij, tzv. <i>Pala d'Oro</i> i Ambon cara Henrika II. iz Aachena)
Sadržaj kolegija (nastavne teme)	1. Upoznavanje sa studentima, definiranje njihovih obaveza tijekom semestra 2. Uvod u materiju: prostor, vrijeme, društvo, religija 3. Umjetnost u Galiji od 6. do 8. stoljeća – merovinška umjetnost 4. Umjetnost irskog i britanskog otočja 5. Pirinejski poluotok u 7. i 8. stoljeću – vizigotska umjetnost 6. Asturska i mozarapska umjetnost na Pirinejskom poluotoku 7. Langobardska arhitektura, skulptura i primijenjena umjetnost 8. Slikarstvo na tlu Italije u 7. i 8. stoljeću 9. Karolinška arhitektura 10. Karolinška skulptura i monumentalno slikarstvo 11. Karolinško minijaturno slikarstvo 12. Karolinška primijenjena umjetnost

	13. Otonska arhitektura, skulptura i monumentalno slikarstvo 14. Otonsko minijaturno slikarstvo i primijenjena umjetnost 15. Ponavljanje gradiva i priprema za ispit					
Obvezna literatura	J. Snyder, <i>Medieval Art</i> , New York, 1989., 173-252; J. Hubert / J. Porcher / W. F. Volbach, <i>L'Europa delle invasioni barbariche</i> , Milano, 1968.; J. Beckwith, <i>Early Medieval Art</i> , London, 1969., 5-80; <i>Rani srednji vek</i> , (ur.) D. T. Rice, Beograd, 1976., 9-14, 157-345; M. Backes / R. Dölling, <i>Rađanje Europe</i> , Rijeka, 1970.					
Dodatna literatura	P. Skubiszewski, <i>L'arte europea dal VI al IX secolo</i> , Torino, 1995. (francuska verzija: <i>L'art du haut moyen âge - L'art européen du VIe au IXe siècle</i> , Torino, 1998.); P. Verzone, <i>Od Teodoriha do Karla Velikog</i> , Novi Sad, 1973.; W. Oakeshott, <i>Mozaici Rima. Od trećeg do četrnaestog veka</i> , Beograd, 1977., 81-231; K. J. Conant, <i>Carolingian and Romanesque Architecture 800-1200</i> , London, 1959., 31-106; Lawrence Nees, <i>Early Medieval Art</i> , Oxford, 2002.; J. Hubert / J. Porcher / W. F. Volbach, <i>L'Impero carolingio</i> , Milano, 1981.; P. de Palol / M. Hirmer, <i>Španija - Umetnost ranog srednjeg veka od vizigotskog doba do kraja romanike</i> , Beograd, 1976., 7-46; L. Grodecki et alli, <i>Il secolo dell'Anno Mille</i> , Milano, 1981.; C. R. Dodwell, <i>The Pictorial Arts of the West</i> , London, 1993.; <i>Santa Maria Antiqua tra Roma e Bisanzio</i> , (ur.) M. Andaloro / G. Bordi / G. Morganti, Milano, 2016.; C. Nordenfalk, <i>Book Illumination - Early Middle Ages</i> , Geneva, 1995.; O. Pächt, <i>La miniatura medievale</i> , Torino, 2004.; I. F. Walther / N. Wolf, <i>Masterpieces of Illumination. The world's most beautiful illuminated manuscripts from 400 to 1600</i> , Köln, 2005.; E. Kubach / V. H. Elbern, <i>Karolinška i otonska umetnost</i> , Novi Sad, 1973.; <i>Il Mediterraneo e l'arte da Maometto a Carlomagno</i> , (ur.) E. Carbonell / R. Cassanelli, Milano, 2001., 46-115, 170-215; M. Brandt, <i>Srednjovjekovno doba povijesnog razvitka</i> , Zagreb, 1995.; J. Le Goff, <i>Civilizacija srednjovjekovnog Zapada</i> , Zagreb, 1998.; Henri Pirenne, <i>Povijest Europe od seobe naroda do XVI. stoljeća</i> , Split, 2005., 1-160; <i>Enciclopedia dell'arte medievale</i> , I-XI, Roma, 1991-2000.					
Mrežni izvori	-					
Provjera ishoda učenja (prema uputama AZVO)	Samo završni ispit					
	x završni pismeni ispit		□ završni usmeni ispit		□ pismeni i usmeni završni ispit	
	□ samo kolokvij / zadaće		□ kolokvij / zadaća i završni ispit		□ seminarski rad	
Način formiranja završne ocjene						
Ocjenjivanje kolokvija i završnog ispita	do 60%		nedovoljan (1)			
	60-70%		dovoljan (2)			
	70-80%		dobar (3)			
	80-90%		vrlo dobar (4)			
	90-100%		izvrstan (5)			
Način praćenja kvalitete	☒ studentska evaluacija nastave na razini Sveučilišta					
	□ studentska evaluacija nastave na razini sastavnice					
Napomena /	□ interna evaluacija nastave					
	☒ tematske sjednice stručnih vijeća sastavnica o kvaliteti nastave i rezultatima studentske ankete					
	□ ostalo					
	Sukladno čl. 6. <i>Etičkog kodeksa</i> Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju,					

Ostalo	„od studenta se očekuje da pošteno i etično ispunjava svoje obveze, da mu je temeljni cilj akademska izvrsnost, da se ponaša civilizirano, s poštovanjem i bez predrasuda“. Prema čl. 14. <i>Etičkog kodeksa Sveučilišta u Zadru</i>, od studenata se očekuje „odgovorno i savjesno ispunjavanje obveza. [...] Dužnost je studenata/studentica čuvati ugled i dostojanstvo svih članova/članica sveučilišne zajednice i Sveučilišta u Zadru u cjelini, promovirati moralne i akademske vrijednosti i načela.[...] Etički je nedopušten svaki čin koji predstavlja povredu akademskog poštenja. To uključuje, ali se ne ograničava samo na: - razne oblike prijave kao što su uporaba ili posjedovanje knjiga, bilježaka, podataka, elektroničkih naprava ili drugih pomagala za vrijeme ispita, osim u slučajevima kada je to izriekom dopušteno; - razne oblike krivotvorenja kao što su uporaba ili posjedovanje neautorizirana materijala tijekom ispita; lažno predstavljanje i nazočnost ispitima u ime drugih studenata; lažiranje dokumenata u vezi sa studijima; falsificiranje potpisa i ocjena; krivotvorenje rezultata ispita“. Svi oblici neetičnog ponašanja rezultirat će negativnom ocjenom u kolegiju bez mogućnosti nadoknade ili popravka. U slučaju težih povreda primjenjuje se <u><i>Pravilnik o stegovnoj odgovornosti studenata/studentica Sveučilišta u Zadru</i></u>. U elektronskoj komunikaciji bit će odgovarano samo na poruke koje dolaze s poznatih adresa s imenom i prezimenom, te koje su napisane hrvatskim standardom i primjerenim akademskim stilom. U kolegiju se koristi Merlin, sustav za e-učenje, pa su studentima/-cama potrebni AAI računi.
---------------	---